

MUNA KRISTLIKU SÜMBOLINA

Imbi Arro

Maarja Magdaleena oli julge naine. Veendunud, et Jeesus on tõesti üles tõusnud, läks ta seda kuulutama ka keiser Tiberiusele. Oma sõnumi kujundlikustamiseks võttis ta kaasa muna. Sirutanud välja käe, milles hoidis valget muna, hüüdis naine: "Kristus on üles tõusnud!" Keiser aga sõnas pilklikult, et Jeesus on samapalju üles tõusnud kui on muna naise käes punane. Järgmisel hetkel oligi muna Maarja Magdaleena käes punane.

Seda lugu oleme vist kõik kuulnud. Või siis hoopis seda, et Jeesuse ristilöömise järgse pühapäeva hommikul suundus Maarja Magdaleena Jeesuse haua poole, kaasas korvitäis valgeid keedumune teiste naistega jagamiseks. Seal aga nägi ta hoopis tühja hauda ja ülestõusnud Jeesust ning märkas, et munad korvis ei olnudki enam valged, vaid punased.

Sarnaseid lugusid on veel mitmes variandis. Need on ilusad legendid.

Tõsi on aga, et munade värvimise traditsioon ulatub varakristlikku aega.

Muna peeti loomise, kevade ja taassünni sümboliks paljudes kultuurides juba eelkristlikul ajal. Muistses mõtteilmas seostati universumi loomine muna müsteeriumiga – silmale nähtamatuna on munas varjul elu, mis areneb ning ühel hetkel murrab sealt välja, kõigile nähtavaks.

Kristlased arendasid mõtet edasi inimese uuetsünnini. Munast sai kristliku lootuse röömus sümbol. Nii nagu Jeesus ei jäänud hauda, vaid Elu Issand tõi ta sealt välja, nii saab see olema ka Jeesusesse uskujatega. Muna aitas mõista uut teoloogilist tõde – surnute ülestõusmist ja uut religiooni, kristlust, mis kasvas esmase ülestõusmise ümber ja andis selle kaudu lootuse kogu inimkonnale. Püha Augustinus oli esimene, kes kirjeldas Kristuse ülestõusmist munast kooruva tibu kujundi kaudu.

Munad on oluline osa ülestõusmispühade pidulaua tänapäevalgi. Eks nimetata ju rahva seas seda püha munadepühaks. Keedetud munade värvimine ja kaunistamine pakub erilist rõõmu lastele. Võibolla kuuleb mõnigi laps munade värvimise käigus esmakordselt ka kristlikku sõnumit.

Sageli värvitakse mune vana kombe kohaselt punaseks, sümboliseerimaks Jeesuse ristil valatud verd.

Paljudes kirikutes on traditsioon tuua munad preestrile õnnistamiseks, enne kui neid asutakse kinkima, vahetama või ära sööma.

Tänapäeval on üsna laialdaselt levinud komme asendada kanamunad poest ostetud šokolaadimunade või maiustustega täidetud plastmunadega. Eestis näib siiski veel au sees olevat isetegemine. Poodidest leiab laias valikus spetsiaalseid munavärve. Internetis on üleval aga rohkelt teisi põnevaid munade kaunistamise viise, kasutades lõngajuppe, salvrätte, nonparelle, litreid, pitse, sulgi jms.

Foto: www.monasteryicons.com

Maarja Magdaleenat on ikoonidel sageli kujutatud punase munaga.

Meie kultuuris austatakse kõike looduslikku. Ka munade värvimisel võetakse hea meelega appi looduslikud värvid. Selleks sobib kasutada nii mõndagi, mida kodus (külm)kapist leida. Nii saab lilla muna, kui kasutada peeti, peedikoori või punast veini. Kollase muna saame saialille- või kummeliteega, apelsinikoortega. Sinise muna jaoks võib kasutada aroonia- või punase viinamarja mahla, punase kapsa püreed. Punane muna tuleb punase sibula koortega keetes (kuni 1,5 h). Oranži värvi annavad kollase sibula koored, paprika, tšilli. Pruun toon tekib aga kange kohvi või musta tee leotise abil.

Valitud toiduainest tuleb veega keeta võimalikult tume värviline vedelik, jahutada see toatemperatuurini ning asetada keedetud muna selle sisse mitmeks tunniks ligunema. Värvu kinnitumiseks on hea lisada veidi äädikat. Ligunevad munad panna külmikusse ja pärast neid mitte loputada. Teine võimalus on mune keeta koos värvainetega.

Enne sööma hakkamist aga ärgem unustagem paluda õnnistust ja tänada. Näiteks selliste sõnadega:

Armas Jumal, õnnista neid mune, et need annaksid tervist meie ihule, hingele ja vaimule. Me täname Sind uue elu eest, mille me saime ülestõusnud Issanda Jeesuse Kristuse kaudu, kes valitseb Sinuga igavesest ajast igavesti. Amen.

VÕI: *Armas Jumal, me täname Sind nende munade eest, mis on märk uuest elust ja Kristuse ülestõusmisest. Tuletagu Ülestõusmispühade rõõm meile meelde seda rõõmu, mis meil on Sinu nüüd ja alati tänu Kristuse surmale ja ülestõusmisele. Kristus on üles tõusnud! Tõesti, ta on üles tõusnud!*